

Om sann humanitet

Av dr Axel Eriksson

Säkerligen är artikeln i nr 4 av tidningen, med red. Holmberg som författare och betitlad "Bedräglig barmhärtighet" förtjänt av den rubriken. Men jag skulle hellre vilja tillämpa den på red. Holmbergs egen uppfattning i ämnet än på den uppfattning, hon anger läkarna ha. Samtidigt som de hopplöst barnförlamnings-sjukas problem penetreras, är emellertid artikeln genomsyrad av idel kritik mot läkarna, som inte låter dem dö, som så vilja. Originell är artikeln så till vida, som att, sedan red. Holmberg läst etikreglerna för läkarnas handlande, låt vara så som djävulen av ålder ansetts läsa bibeln, läkarna hudflängs för något i red. Holmbergs uppfattning så ruskigt som att de hålla liv i dödslängtande obotligt sjuka, ett förfaringssätt, som red. Holmberg anser strida mot all humanitet.

Förvisso förstå vi lekmannens chockartade reaktion inför det obotliga lidandet, inför tracheostomats eller fistelöppningens slem- eller varububblande hål, inför stanken. Men problemet är mycket större än så, och ingalunda är barnförlamningspatientens smärtoväg den enda. Golgatavandringen delas av de obotligt kräftsjuka, av de till ett ständigt smärtande paket förvandlade ledsjuka, av avancerade nervsjukdomsfall, av alla dem, som på vägen till det för oss alla obönhörliga slutet kroppsligen till en del redan dött.

Om jag har förstått red. Holmberg rätt, skulle vi läkare vara skyldiga, att, om någon, mänskligt att döma, hopplöst sjuk, lidande medmänniska uttryckte en önskan om ett slut på en meningslös och kvalfull tillvaro, bryta strömmen till respiratorn, kanske rentav administrera det dödliga giftet? (männe för stämningens skull till ljudet av begravningspsalmens toner?).

Snälla redaktörn! Man kan inte äta upp kakan och samtidigt ha den kvar. Vi förmå icke förlänga människoslåktets maximala fysiologiska livslängd. Men allt fler av oss når dess bortre gräns, delvis med hjälp av läkekonsten,

de allra flesta dock med kroniska, till en del plågsamma skavanker. Få äro de, vars liv spinnerskorna ordnat så vänligt för, att det avklippes på ett ögonblick. Den enklaste kännedom om människans beteendemönster säger oss (och för den, som inte är mäktig abstraheringens konst, står konkreta exempel i rik mån till förfogande) att *en* fordran måste vara absolut, den på livets integritet. Det är vår skyldighet att intill gränsen av vår förmåga, antingen det "tjänar något till" eller ej, söka bevara livet. Mot detta står en säkert ofta problematisk önskan hos en sjuk att få dö. En rätt lång erfarenhet säger mig emellertid, att den, som i kroppsligt elände eller mått på livet vägrar vara med längre, där livsviljan alltså är borta, den människan dör trots omvårdnad och medicin. Ju mer plågad och sjuk en sådan människa är, desto mer markant är detta fenomen, som varje i kronisk sjukvård sysselsatt läkare är förtrogen med. De dödsträngande, ständigt sängliggande, plågade patienterna bli alltså ej gamla.

En sak är säker, skarprättarens avskyvärda verksamhet, rackarens sysselsättning, den livdömde skurkens enda möjlighet till benådning, den verksamheten ingår icke i läkarens arbete. Nu kan red. Holmberg invända, att en grupp av läkarkåren, de med bl. a. legal abortverksamhet sysselsatta, ändå uppträder som samhällets skarprättare. Sedan förvirringen där lagt sig, torde, om diskussionerna bakom kulisserna ha något underlag, detta snart vara ett passerat kapitel. Ty förvisso har ett skickligt spelande på yrkesöverskattning med hjälp av det grövsta smicker tvingat på dessa läkare ett ansvar, som ingen människa har rätt att taga och manövrerat in denna grupp i en otäck position, den såsom statsmakternas syndabockar, över vilkas huvuden blodet är avsett att komma. Vid en förändring åt vänster i den officiella politiska uppfattningen blir anklagelsen den att ha avlivat det arbetande folkets barn, åt höger att ha ta tagit livet av det ärorika

svenska folket, allt under det de religiöst orienterade, de som tidigare kanske undvikit att ta ställning, nu bestämt säger ifrån, att Mästarrens ord: "Låt barnen komma till mig —" ingalunda är avsett att ske med hjälp av curetten och aborttången.

Inom vår västerländskt betonade livsföring ingår som ständig komponent, baserad på det kristna kärleksbudet, kampen mot lidandet. Men i den striden får ändamålet icke helga medlen till den grad, att vi som tillhygge i kampen använder döden. — Måhända är det lika fysiologiskt för människan, som det tycks vara för djuren att känna avsmak och motvilja mot det, som är sjukligt och annorlunda, att vilja driva det sjukliga ur sin åsyn. Att transformera denna ångest hos oss själva, innerst inne orsakad av en skräck att själva råka illa ut, till en dödslängtan hos de obotligt sjuka, det få vi icke göra, det är ett, låt vara omedvetet, självbedrägeri.

Det verkligt positiva i red. Holmbergs artikel är, att för en gångs skull någon har visat det moraliska modet att behandla ämnet döden. Påminnelser om vår dödlighet behöva vi alla, och att dödsskräcken åtminstone bland allvarligt sjuka av yngre generationer är värre nu än förr på grund av bristen på hållbar livsåskådning, det är säkert. Ty om män-

niskans tro ej sträcker sig längre än till tron på folkpensionen vid 67 års ålder; om, med en lätt förändring i en kollegas uttalande i en dagstidning, det enda man har att hålla sig till vid anträdandet av den sista resan, är kortet till polikliniken, då måste skräcken bli dödsbäddens ständige följeslagare och den döendes sista intryck.

Måhända en och annan kan finna tröst i Platons ord, så som red. Holmberg citerat dem. Annars vet vi alla, att den varmt kristnes sista stunder förflyta värdigt och utan rädsla. Att människans lott ingalunda är så rolig, är nu en gång en truism. Menandros, en grekisk komediförfattare, skrev för några tusen år sedan, och detta får avsluta min artikel.

Om nu en gud uppsökte mig och sade:
"När du har dött, o Kraton, skall du leva ännu ett liv, och du får välja fritt vad du vill bli, en hund, ett får, en bock, en människa, en häst. Ty du är dömd att leva tvenne liv. Välj nu din hamn!"
Jag skulle genast svara:
"Vad som helst,
blott icke människa, det enda väsen vars väl och ve ej följer någon lag.
— — —".

Storstaden såväl som det **mindre samhället** löser sitt sophämtningsproblem fördelaktigast genom

Dammfri soptömning system NORBA

som tillfredsställer hygieniska krav, underlättar tömningsarbetet, sparar kärlen och är fördelaktigare än annan tömning.

Vi tillverka även kärl för de äldre sophämtningssystemen **Öppen Tömning** och **Kärlbyte** ävensom **Latrinkärl**, **Matavfallskärl**, **Papperskorgar** och **Kärلتvättmaskiner**.

MASKINFABRIKS AB NORRBACKEN **BLOMSTERMÅLA**
Tel. 12 och 54